

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

Development of Guideline for coaching supervision of school

Under Roi Et primary Education service Area 2 office

อิสริยาภรณ์ โชคแสน*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา 3) พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอนระยะที่ 3 ร่างการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้แนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา มี 5 ด้าน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ 4) การปฏิบัติกรนิเทศภายในด้วยเทคนิคที่เหมาะสม 5) การประเมินผลและการรายงานผล
2. สภาพปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามทัศนคติของครูและผู้บริหารอยู่ในระดับดีมาก

ABSTRACT

This research is aimed. 1. Composition and indicator of internal supervision and coaching for school. Primary Educational Service Area Office 2 2. Study of Roineighborhood. Adverse conditions. Research and development by collecting data with three phases that one of the elements and indicators to develop knowledge

คำสำคัญ : การนิเทศภายใน, การสอนแนะ

* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

management for. Phase 2 study current conditions and adverse conditions of the development of guidelines for Supervision and coaching for school. Poulation and a sample of 346 people including school administrators. Head of Academic Administration and teachers. Phase three draft guidelines for Supervision and coaching for school. The tools used to collect information about the five-level scale questionnaires, statistics used in data analysis were percentage, average, standard deviation.

The research found that

1. Elements and Indicators approach to supervision and coaching for schools with five areas:
 - 1) A study of current issues. And 2) Planning and choice assignments 3) Creating tools and methods developed by Technical Supervision 4) Acts 5) The evaluation and reporting.
2. The present condition of the internal supervision and coaching for school. Primary Educational Service Area Office 2 by Roi area and specifically the high level. The adverse conditions of knowledge management approach for education overall. And in most aspects.
3. The development of guidelines for internal supervision and coaching for school. Primary Educational Service Area Office 2 Roi neighborhood.

Keywords: Guideline, Coaching supervision

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยการกำหนดให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา มีการประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือให้ปรับปรุงมาตรฐานให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจะรับการประเมินทั้งภายในและภายนอกการนิเทศการศึกษาควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อให้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีขวัญกำลังใจที่ดีและมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นอยู่เสมอ เป็นกิจกรรมที่ตักตักของครูผู้รับการนิเทศมาใช้และให้การยกย่องเพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับมาตรฐานวิชาชีพหรือระดับคุณภาพครูของคุรุสภาให้สูงขึ้นนำไปสู่คุณภาพผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานของหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 29) การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัย และองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น ความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 3 กระบวนการดังกล่าว จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (เชษฐพงษ์ ลินทรัพย์, 2542, หน้า 2)

ระบบการนิเทศการศึกษาเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะระบบการนิเทศการศึกษาช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอีกส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จได้มาก และรวดเร็ว แต่ในอดีตการนิเทศภายในจะดำเนินการเป็นส่วนเฉพาะผู้บริหารและผู้ที่ได้รับมอบหมายแยกเป็นส่วน ทำให้มีความรู้สึกเป็นการเพิ่มภาระงาน เพิ่มภาระแก่ศึกษานิเทศก์ ประกอบกับปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ

ได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว จำนวนครู จำนวนโรงเรียนมีปริมาณมากกว่ากรณีเทศจากผู้นิเทศภายนอกไม่สามารถตอบสนองได้ทัน ทั้งงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ก็ประสบปัญหาด้านปริมาณ ศึกษานิเทศก์มีปริมาณที่ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนโรงเรียนและครู งบประมาณมีจำกัด ศึกษานิเทศก์รู้ปัญหาของโรงเรียนไม่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องอาศัยการนิเทศภายในโรงเรียนและเพื่อเป็นการลดภาระของศึกษานิเทศก์ จึงได้มีการพัฒนาระบบงานนิเทศภายในซึ่งเป็นกิจกรรมช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครู (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, (2541, หน้า 43)

การพัฒนาระบบการนิเทศภายในเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่ง ในการบริหารจัดการศึกษาในทุกๆระดับซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการ โดยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพราะการแก้ไขปัญหาาร่วมกันย่อมจะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ซึ่งกระทำได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็วกว่าผู้นิเทศจากภายนอก ประกอบกับครูมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้ความสามารถการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพ บุคลิกภาพ และความต้องการจำเป็นที่จะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกัน ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตนจนสำเร็จ ซึ่งตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มุ่งให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนเป็นอันดับแรก โดยครูต้องปรับเปลี่ยนทั้งแนวคิดและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูต้องตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง สามารถคิดพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 11)

ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นข้อๆ ดังนี้ 1) การนิเทศภายในกระทำโดยบุคลากรทุกคนของโรงเรียนเอง ซึ่งรู้ถึงปัญหาและสาเหตุด้านการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะอยู่ใกล้ชิดกับปัญหาหรือเผชิญปัญหาด้วยตนเอง จึงสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องตรงจุด ได้มากกว่าบุคคลอื่นที่อยู่ภายนอกโรงเรียน 2) การนิเทศภายในบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศกับครูมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว ทำให้มีบรรยากาศการนิเทศที่ดี ไม่เกิดความคับข้องใจอันเกิดจากความมั่นใจในกระบวนการนิเทศและผู้นิเทศ 3) การนิเทศภายในเป็นการสร้างกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนที่มีความต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพราะทั้งผู้นิเทศและครูโรงเรียนเดียวกันใกล้ชิดกันอยู่แล้วอาจใช้แบบที่เป็นทางการและแบบที่ไม่เป็นทางการผสมผสานกันไป ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการนิเทศการเรียนการสอน 4) การนิเทศภายในช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่แก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่ในลักษณะร่วมมือร่วมใจกันระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์ 5) การนิเทศภายในช่วยให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา วิทยาการและเทคโนโลยีที่พัฒนาอยู่ตลอดเวลาโดยใช้ระบบติดต่อสื่อสารชี้แจง แนะนำระหว่างบุคคลในโรงเรียน 6) การนิเทศภายในช่วยลดปัญหาที่เกิดจากการใช้ระบบการนิเทศภายนอก ซึ่งมีข้อจำกัด ทั้งด้านอัตรากำลังคน งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เวลา และอื่นๆ นานาประการซึ่งเป็นเหตุให้การนิเทศจากภายนอกมีประสิทธิภาพมาดีพอ โรงเรียนได้รับผลน้อย ไม่ทันต่อความต้องการในการพัฒนา 7) การนิเทศภายในเป็นการใช้บุคลากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถใช้บุคลากรของโรงเรียนทำหน้าที่ทั้งด้านการสอนและด้านการนิเทศทั้งสองอย่างควบคู่กันไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันครูได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ความสามารถจนมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิสูง ทั้งที่จบปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ทางด้านการศึกษา บุคลากรบางส่วนก็มีประสบการณ์สูงเพราะได้คลุกคลีกับกิจกรรมการเรียนการสอนบางกลุ่มประสบการณ์มาเป็นเวลานานจนมีผลงานดีเด่นเป็นตัวอย่างที่ยอมรับในวงการการศึกษา จึงควรใช้บุคลากรดังกล่าวได้แสดงความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มศักยภาพ 8) การนิเทศภายในเป็นการสนองเจตนารมณ์สูงสุดของการนิเทศการศึกษาที่ต้องการให้ครูได้มีเทคนิคซึ่งกันและกัน หรือสามารถนิเทศกันเองได้ (เกษรา กลั่นเพ็ง, 2545, หน้า 12)

การนิเทศการศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อครูได้ ดังนี้ 1) การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน 2) การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็น

ด้วยตนเองว่าท่านเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด 3) การนิเทศช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการณ์ทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตนเอง นอกจากนี้จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีใหม่จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย 4) การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้างๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรและการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียนรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่มและชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการความน่าเชื่อถือ ของครูคนนั้นได้ (สุทธนู ศรีไสย, 2545, หน้า 7)

เหตุที่ต้องมีความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ เป็นการส่งคุณภาพการเรียนการสอน เนื่องจากขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตำแหน่งมีจำกัด จึงไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ได้ทั่วถึงตลอดจนสิ่งสนับสนุนอื่นๆ ประกอบกับในปัจจุบันบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอซึ่งเป็นผู้รู้ปัญหาอย่างแท้จริง และสามารถจะติดตามการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน ทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่องและยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันด้วย (กนก พานทอง, 2547, หน้า 22)

การนิเทศภายในเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการนิเทศภายในไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนจึงต้องเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน และนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อย ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการนิเทศภายในโรงเรียน (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550, หน้า 4)

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่การดำเนินการที่ผ่านมายังมีปัญหาดังผลการวิจัย ชานี ยิ่งวัฒนา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาศาภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของการเรียน การวางแผนและการกำหนดทางเลือกไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน การสร้างสื่อและเครื่องมือไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ บุญสูง เชื้อนาคา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า งานนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำการนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานที่ทางโรงเรียนจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและครบกระบวนการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ คือ การนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

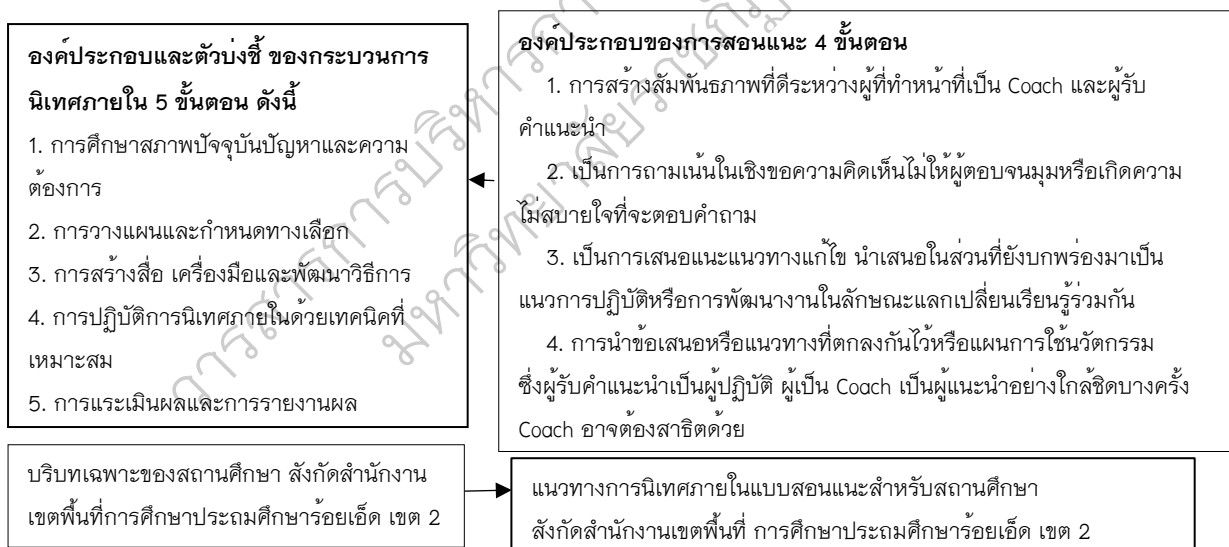
คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะของครูและผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีกี่ด้าน
2. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับใด
3. แนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามทัศนคติของครูและผู้บริหารอยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 3,294 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาปวช. เขต 2 จำนวน 346 คน โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับ ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานตามระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปวช. เขต 2 ซึ่งแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นการตรวจรายการ (Check List) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 2 ตอน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานตามระบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปวช. เขต 2 ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด โดยมีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert' Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม พิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปวช. เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็น ผู้ทรงวุฒิในการทำการวิจัย แล้วนำแบบประเมินซึ่งผู้วิจัยจัดทำเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานการ นิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาสมบูรณ์แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำการประเมินด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ย S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง D หมายถึง สภาพปัจจุบัน I หมายถึง ความต้องการพัฒนา PNImodified หมายถึง ดัชนีความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัย

- องค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา มี 5 ด้าน คือ
 - 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ 4) การปฏิบัติการนิเทศภายในด้วยเทคนิคที่เหมาะสม 5) การประเมินผลและการรายงานผล
2. สภาพปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปวช. เขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทาง การจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามทัศนคติของครูและผู้บริหารอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้แนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มี 5 ด้านสามารถอธิบายเหตุผลประกอบ คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ 4) การปฏิบัติการณ์ภายในด้วยเทคนิคที่เหมาะสม 5) การประเมินผลและการรายงานผล ซึ่งมีแนวทางสอดคล้องกันกับผลการวิจัย จิตตะกานต์ เทพศิริพันธุ์ (2554, หน้า 24) กล่าวไว้ว่าขั้นตอนการนิเทศแบบสอนแนะมี 4 ขั้นตอนเขียนเป็นสัญลักษณ์ คือ CQCD

2. สภาพปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์ของแนวทางการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายเหตุผลประกอบ ได้ดังนี้ เทคนิคการนิเทศแบบสอนแนะเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในลักษณะที่ได้รับคำแนะนำหรือเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันกับการปฏิบัติงาน สุพรรณณี ชื่นคำ (2542, หน้า 24) ศึกษาเทคนิคการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

3. ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามทัศนคติของครูและผู้บริหารอยู่ในระดับดีมาก พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา เรียงตามลำดับความต้องการเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการณ์ภายในด้วยเทคนิคที่เหมาะสม การประเมินผลและการรายงานผล ตรามลลำดับ กฤษ วัฒนาหุวงศ์ (2542, หน้า 20) ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาพบว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้นิเทศภายในเป็นผู้สอนแนะในเรื่องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับครูผู้ถูกสอนแนะสามารถมีผลงานอยู่ในระดับมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการกำหนดแนวทางหรือนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อพัฒนาการแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ให้มากขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ และการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงประเมินผลการนิเทศภายในแบบสอนแนะภายในโรงเรียนให้มากกว่านี้ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง และพัฒนากระบวนการนิเทศภายในแบบสอนแนะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกสร มงคล. (2543). การศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชษฐพงษ์ สิ้นทรัพย์. (2558). การสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : เรื่องเครื่องมือจับสัตว์น้ำในเขตเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิคม แก้วสา. (2548). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรละคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.เพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- บุญจันทร์ จันทร์เจียม. (2548). การบริหารสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2548.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พะยอม แก้วกำเนิด. (2540). การนิเทศการศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วินัย เกษมเศรษฐ. (2545). หลักการและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- สังต์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- Dale. B.G. (Ed.), *Managing Quality*. New York: Prentice hall, 1994.
- Glickman, C.D. *Supervision of Instruction*. 2nd ed. Boston Massachusetts: Allyn and Bacon, 2011.
- Gulick, Luther. *Note on the Theory of Organization*. New York: Institute of Public Administration, Columbia University, 2010.
- Wiles, Kimball and John T. Lovell. *Supervision for Better Schools*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 2010